

LEVEN na LEUVEN

FONS LEROY, JURIST EN AFGEVAARDIGD BESTUURDER VDAB

“Mijn zelfkritiek houdt me sterk”

VDAB-topman Fons Leroy (63) is verheugd dat Luc Sels aan het roer van de KU Leuven is gekomen. “We hebben universiteiten nodig die beseffen voor welke enorme vacaturekloof Vlaanderen staat.” Leroy wil er zelf nog twee jaar tegen strijden, maar hij koestert ook een Europese droom. Een gesprek over engagement, witte wervers en punk.

TEKST: Katrien Steyaert | FOTO: Rob Stevens

“Als je om vier uur 's morgens de zon ziet opkomen boven op een Mayatempel, en je papegaaien en apen hoort wakker worden, dan overstijgt je tijd en ruimte.” Fons Leroy glimlacht bij de herinnering aan zijn reis naar Guatemala. Afgaand op zijn kantooruniform – wit hemd, blauwe broek – en zijn zachtmoedige toon zou je niet denken dat hij het liefst diep in het oerwoud vertoeft. “Of bij de Eskimo's – die zou ik nog willen bezoeken. Voor de rest heb ik zowat alle indianengebieden in Noord- en Zuid-Amerika bereisd. Ik was altijd al geïntrigeerd door hun geavanceerde cultuur en de manier waarop ze hun uitgestrekte rijken bestuurden. Op latere leeftijd ging ik zelf bestuurskunde studeren. Dat gaf veel zuurstof aan mijn loopbaan.”

Beginnen doet hij in 1972 met rechten. “Daardoor moest ik me niet direct vastspinnen. Wel spijtig vond ik dat we zoveel van buiten moesten blokken en we veel minder praktisch kregen dan tegenwoordig het geval is. Gelukkig waren er proffen die me echt inspireerden, zoals Roger Blanpain, die arbeidsrecht gaf, en Luc Huyse, de socioloog. Aan hun inzichten heb ik nu nog altijd iets. Voor één van Huyses onderzoeken nam ik interviews af met arbeiderskinderen die universiteit hadden gedaan.”

Het is zijn eigen profiel. Vader Leroy is een mijnwerker die zich opwerkt tot leeraar, Fons is de eerste van de familie die naar de universiteit gaat. “We hadden niet de eeuwige middelen, dus er was wat druk om meteen te slagen. Maar dat verlamde me niet. Alleen in de kandidaturen sukkelde ik een beetje. Ik kwam uit de zeer

gestructureerde omgeving van een internaat en vond het moeilijk om plots zelf de balans te vinden tussen studie, vrije tijd en engagement.”

Leroy slijt vele uren in het Huis der Rechten – hij doet zelfs een keer een gooi naar het preserschap – maar het vaakst is hij te vinden in de Wetswinkel, waar hij gratis rechtshulp geeft aan kansarmen. “Ik ging dat principe bestuderen in Canada, waar ik tijdens mijn aanvullende studie criminologie met een beurs naartoe ging. Alhoewel, studeren deed ik daar weinig. Ik reisde vooral, en zo verwierf ik *skills* die ik vandaag nog belangrijk vind: je integreren, openstaan voor een andere taal en cultuur. Iedereen verklaarde me zot, want ik kwam daardoor een jaar later op de arbeidsmarkt. We zaten in volle oliecrisis, de jeugdwerkloosheid was dubbel zo hoog als tijdens de voorbije kredietcrisis. Maar mijn tijd in Canada verdiende zich driedubbel terug. Ik raad het studenten vandaag nog altijd aan: ga naar het buitenland voor minstens zes maanden, zelfs als je een lief hebt. Het opent je blik en geeft je goesting om het vreemde te ontdekken.”

Boswachter

Als Leroy gaat spreken voor scholieren geeft hij nog twee tips. “Probeer zeker verder te studeren, want hoe hoger je diploma, hoe beter je positie op de arbeidsmarkt. Combineer die studie vervolgens met relevante praktijkervaring. Als student ging ik tappen en speelde ik boswachter op een recreatiedomein, maar had ik passender studentenjobs gekozen dan had ik op werkvlak misschien sneller vooruitgang geboekt.”

Zijn jaar legerdienst zorgt ook voor wat vertraging, maar uiteindelijk kan hij starten bij de RVA, de overheidsdienst die het best aansluit bij zijn interesse in arbeidsrecht. “Ik had twee klantengroepen: de werkzoekenden en de werkgevers. Bij die eerste kon ik me wel iets inbeelden – ik was zelf een paar maanden gaan stempelen, zoals veel universitaires indertijd – maar met de bedrijven had ik geen voeling. Blanpain had me geleerd dat je je moet begeven in de milieus waarmee je werkt. Bij de RVA was dat *not done*. Ik had moeilijkheden om mijn aanpak erdoor te krijgen, maar tot op vandaag zweer ik erbij. Alleen door op de stoel van de andere partij te gaan zitten, kom je tot een consensus.”

“

Ik raad het studenten vandaag nog altijd aan: ga naar het buitenland voor minstens zes maanden, zelfs als je een lief hebt. Het opent je blik en geeft je goesting om het vreemde te ontdekken.

“Later, bij de VDAB, klopte ik ook op tafel om een stakeholdersforum te mogen oprichten. Daarin kon ik in gesprek gaan met mensen van allochtone origine of met een beperking. Ik integreerde me in armoedeverenigingen en ging spreken in moskeeën. Het gaat terug op een belangrijk ethisch principe van mij: iedereen mag erop vooruitgaan, maar de groepen die het het moeilijkst hebben moeten de meeste kansen krijgen.”

Er ontspint zich een pittig gesprek over 55-plussers en de vraag in hoeverre die er zelf verantwoordelijk voor zijn dat ze na ontslag weer aan de bak komen. “Je mag toch niet te streng zijn voor mensen die jarenlang opgevoed zijn met het idee van jobzekerheid en die na hun veertigste nauwelijks nog vorming kregen. Van de Ford-arbeiders kun je toch niet verwachten dat ze zelf werk zoeken? Hun job bestaat niet eens meer. De overheid, die deze mensen zo lang in een oud systeem hield, moet de eerste zijn om nu een helpende hand te reiken. Als je die oudere werkzoekenden gaat sanctioneren, los je ook de problemen op de arbeidsmarkt niet op. Die zijn nog altijd groter dan het eventuele misbruik van onze sociale zekerheid.”

Leroys socialistische engagement is duidelijk nog niet geluwd. Zou zijn achttienjarige zelf tevreden zijn met wat hij in veertig jaar carrière realiseerde? “Ik ben er altijd voor gegaan, maar ik ben niet in alles geslaagd waarin ik wilde slagen. Die zelfkritiek zal me nooit verlaten, integendeel, ze houdt me sterk.”

Regisseur

Ook zijn organisatie vindt hij niet onfeilbaar. “Ik ben er fier op dat we de VDAB van zijn imago van rijkswachter hebben verlost. Toen ik hier begon, was dit een performante, maar heel gesloten dienst, en ik heb de ramen en deuren opengegooid. We maken nu meer gebruik van expertise buitenshuis en zijn veeleer de regisseur van de arbeidsmarkt. Dat geeft voldoening, maar we bereiken nog niet de gewenste output.”

€ 0,50 KORTING VOOR STUDENTEN EN
PERSEELSLEDEN VAN KU LEUVEN

KOFFIEHOEK KUP

ZITHOEK

KU LEUVEN-SHOP

Ontdek de vernieuwde
Universiteitshal, een centrale
en unieke ontmoetingsplaats!

UNIVERSITEITSHAL, NAAMSESTRAAT 22, 3000 LEUVEN
MAANDAG-VRIJDAG: 8 – 18 U.

KU LEUVEN

“Zo blijven we nog altijd een beetje witte werwers. HR-mensen zijn bijna allemaal blank, jong, ze hebben geen beperking en komen uit tweeverdienersgezinnen. Onze samenleving is nochtans diverser en gekleuder, en dat zal alleen maar toenemen. De werkloosheid bij de Turkse en Marokkaanse gemeenschap daalt nu al drie maanden aan een stuk, maar Vlaanderen blijft serieus onder het gemiddelde als het gaat om de tewerkstelling van allochtonen.”

“Ik besef nu dat we de nieuwkomers te lange trajecten lieten volgen: eerst inburgeren, de taal leren en dan pas naar de VDAB. Sinds twee jaar doorbreken we die lineaire trajecten. We zien werk als een middel tot integratie, want al doende leren de vluchtelingen onze taal en waarden. Dankzij hun bijzonder grote motivatie is dat doel ook realistisch. Dat had natuurlijk veel eerder moeten gebeuren, dat verwijt ik mezelf wel, maar het wetenschappelijk onderzoek beval ons pas recent zulke korte, gemengde trajecten aan. En ze boeken succes: dertig procent van die nieuwkomers is vandaag aan het werk, en dat is vergelijkbaar met de cijfers in Duitsland, toch het voorbeeldland op het vlak van integratie.”

“In ons beleidsdomein steunen we al decennia op de bevindingen van experts. Ik ben blij dat jullie nieuwe rector zo iemand is. Hij besefte al geen ander wat de impact op onze welvaart en ons welzijn zal zijn als we de enorme hoop vacatures die op ons afkomen niet ingevuld krijgen. Die dreiging is er, onder andere door de massale uittrede van grijs talent, maar *the sense of urgency* is in de samenleving nog onvoldoende aanwezig. Luc Sels heeft die wel. Dan is het voor ons maar een kleine stap naar partnerschappen.”

“Lange tijd waren de universiteiten ver van ons bed, we werkten vooral met hogescholen, maar nu is er bijvoorbeeld het WinWin-project, waarin alle universiteiten bijdragen aan de heropleiding van werkzoekende ingenieurs. Ik geloof dat we dat kunnen doortrekken naar andere beroepstakken. Luc Sels wil er alvast tijd voor maken.”

The Heartaches

“In een organisatie als VDAB moet je altijd zoeken naar een *fit* met het regeringsbeleid en de visie van de sociale partners. Dat vond ik weleens moeilijk”, geeft hij toe. “Maar als het nodig is, neem ik in de pers standpunten in die me niet in dank afgenomen worden door de mensen met wie ik samenwerk. Als overheidsmanager moet ik tegelijk loyaal en stout durven zijn.”

Deze zomer pleitte Leroy voor een zevende staats hervorming, die een eigen Vlaams arbeidsmarktbeleid mogelijk maakt. Verschillende politieke partijen waren er als de kippen bij om zijn uitspraken te recupereren. Daar ligt hij niet wakker van, zegt hij. “Wat wel knaagt, is dat we er als samenleving maar niet in slagen om de kloof tussen arm en rijk te dichten. Ik vind het ook spijtig dat talent, bijvoorbeeld dat van mijn vrienden in de allochtone gemeenschap, soms niet aan bod komt. Maar goed, ergens is dat expertise die ik moet doorgeven aan mijn opvolgers, zodat ze niet de fouten uit het verleden maken.”

Leroys mandaat is pas verlengd voor zes jaar, maar wellicht stopt hij bij de parlementsverkiezingen in 2019. “Ik wil niet té lang op mijn CEO-zetel zitten, maar ik wil bij de VDAB wel nog de digitale transformatie – een heel belangrijk proces – en enkele nieuwe leidinggevenden begeleiden tot ze matuur genoeg zijn.”

Daarna zou hij weleens naar Europa durven vertrekken. “Mijn liefde daarvoor is gegroeid sinds ik voorzitter ben van het Europees Netwerk van Publieke Arbeidsbemiddelingsdiensten. Benchmarks wijzen uit dat de VDAB, samen met onze collega's in Oostenrijk en Estland, het verst staat in Europa. Ik droom er dan ook van om mijn expertise ter beschikking te stellen van bijvoorbeeld de Europese Commissie. Volledig stoppen doe ik niet, nee. Om te werken heb ik me nog nooit moeten motiveren.”

“De job eiste nochtans een hoge tol, ook op familiaal vlak, onder meer doordat ik te zeer opping in mijn werk. Daar heb ik lessen uit getrokken, ik maak nu

bewust tijd voor mijn kleinkinderen.” Hij heeft er vijf en glimt als hij over ze vertelt. “Misschien speelt de innerlijke rust mee die je op latere leeftijd hebt, maar opa zijn is iets speciaals. Ik doe ook niets liever dan met de kleinkinderen meespelen.”

Andere ontspanning vindt hij op de fiets – in het weekend langs de Schelde, in de week op de rollen. “Ik fiets bijna elke dag. Het is mijn manier om evenwicht te bewaren. Een andere rode draad is muziek. Mijn smaak is breed, maar ik heb een zwak voor punk. Die songs zijn vaak poëtisch – ik was altijd al gepassioneerd door poëzie – en ze vertrekken vanuit maatschappelijk ongenoegen. Perfect voor mij dus. Mijn zoon had jarenlang de punkband The Heartaches, ik ging naar elk concert. In de auto speel ik nog altijd de punkgroepen die ik ontdekte in De Appel, mijn stamcafé in Leuven. Die liefde zal wel nooit meer overgaan.”

Wie is Fons Leroy?

°1954, Hasselt

Gestudeerd

1972-1977: rechten

1977-1978: criminologie

1990-1992: overheidsmanagement en bestuurskunde

Loopbaan

1980-1984: bestuurssecretaris bij RVA Sint-Niklaas

1984-1990: hoofd studiedienst RVA

1990-2005: medewerker op zeven socialistische ministerskabinetten, klimt op tot kabinetschef

Sinds 2005: afgevaardigd bestuurder VDAB

Sinds 2016: voorzitter Europees Netwerk van Publieke Arbeidsbemiddelingsdiensten

Prijzen en publicaties

1987: *De werkloosheids-gids*

2009: Overheidsmanager van het jaar

2010: HR Ambassadeur van het jaar

2011: *Bloggen over de arbeidsmarkt*

2011: VRG-alumniprijs

2014: *Werk aan werk. Recepten voor een leukere loopbaan*

2015: *Work Action Heroes*

2016: Plus Award 'Leader in Recognition'

Privé

Getrouwd, woont in Wetteren. Heeft een nieuw samengesteld gezin: vier kinderen en vijf kleinkinderen